

Załącznik nr 1 do uchwały Nr
Rady Gminy w Kijach z dnia

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

DLA GMINY KIJE

NA 2022 ROK

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I. DIAGNOZA PROBLEMÓW W ZAKRESIE UZALEŻNIEŃ W GMINIE KIJE

1. Liczebność oraz struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kije
2. Analiza stanu problemów alkoholowych w Gminie Kije
3. Wybrane informacje z raportu obrazującego wyniki diagnozy zagrożeń lokalnych przeprowadzonych wśród uczniów Gminy Kije.
4. Stan zasobów w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w Gminie Kije.
 - 1) Placówki i instytucje zajmujące się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
 - 2) Placówki leczenia odwykowego
 - 3) Profilaktyka

II. CELE PROGRAMU

WSTĘP

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok jest kontynuacją działań związanych z kształtowaniem przez samorząd polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii oraz związanej z tym przemocy w rodzinie. Zadania w obszarze uzależnień oraz integracji społecznej osób uzależnionych uwzględniają zadania dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Gmina inicjuje i wdraża programy profilaktyczne uwzględniając obowiązujące przepisy ustawowe, corocznie wydawane rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a także strategie wypracowane przez Krajowe biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi samorząd gminy realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”. Natomiast zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii. W celu realizacji tych zadań koniecznym jest opracowanie „Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii”.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kije na 2022 rok określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

W związku z trwającym stanem zagrożenia epidemicznego stosowane są procedury i rozwiązania umożliwiające kontynuację działań i realizację założonych celów. Rozwiązania te uwzględniły zalecenia wydawane przez Główny Inspektorat Sanitarny i Ministerstwo Zdrowia.

Środki finansowe na realizację zadań Gminnego Programu pochodzą z rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i ujęte są w budżecie Gminy Kije w dziale ochrona zdrowia, przeciwdziałanie alkoholizmowi i przeciwdziałanie narkomanii. Środki te zgodnie z zapisem ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nie mogą być przeznaczone na inne cele.

I. DIAGNOZA PROBLEMÓW W ZAKRESIE UZALEŻNIEŃ W GMINIE KIJE

Diagnozy problemów dokonano analizując informacje z Policji w Pińczowie, GOPS w Kijach, Punktu Konsultacyjnego ds. uzależnień, placówek oświatowych z terenu gminy, obserwacji i wniosków członków GKRPA według stanu na 30 listopada 2021 rok.

1. Liczebność oraz struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kije

Z danych ewidencji ludności (stan na 30 listopada 2021) w Gminie Kije zamieszkuje **4326** osób. Dane statystyczne dotyczące liczebności i struktury wiekowej mieszkańców przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Mieszkańcy Gminy Kije w latach 2016-2021

Rok	Liczba ludności	Liczba ludności 0-14 lat w %	Liczba ludności 15-18 lat w %	Liczba ludności 19-55 lat w %	Liczba ludności Powyżej 55 lat w %
2016	4581	13,7	4,2	50,0	32,1
2017	4517	13,4	4,2	50,0	32,4
2018	4486	13,6	3,9	50,2	32,3
2019	4441	13,8	3,8	49,2	33,2
2020	4380	13,57	3,66	50,60	32,17
2021 stan na 30 listopada 2021	4326	12,65	3,64	50,43	33,28

2. Analiza stanu problemów alkoholowych w Gminie Kije

Na terenie Gminy Kije funkcjonuje 17 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 16 sklepów oraz 1 lokal gastronomiczny.

W 2021 roku na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypadało 254,47 mieszkańca.

Wśród problemów społecznych w Polsce, te związane z alkoholem są najtrudniejszymi do rozwiązania. Wynika to głównie z rozmiarów, złożoności, a także kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie ponoszą nie tylko osoby indywidualne ale także całe społeczeństwo. Średnia spożycia alkoholu w Polsce jest najwyższa od lat – według danych GUS w Polsce na jednego mieszkańca przypadało w 2019 roku średnio 9,78 litra czystego alkoholu etylowego¹. Z najnowszych badań wynika także, że nadużywanie alkoholu dotyczy ponad 2,5 mln Polaków. W rodzinach z problemem alkoholowym żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci. Nadużywanie spożywania napojów alkoholowych prowadzi do uzależnienia, które powoduje w organizmie zaburzenia czynności psychofizycznych i uszkodzenia praktycznie wszystkich narządów wewnętrznych.

Wg stanu na 30 listopada 2021 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 17 formularzy „Niebieska Karta-A” dotyczących sytuacji konfliktowych sporządzonych podczas interwencji policji. Interwencje dotyczyły 14 rodzin w tym:

- w 1 rodzinie- interwencja Policji 2 krotnie ,
- w 1 rodzinie – interwencja Policji 3 krotnie,
- 1 wniosek dotyczył małoletniego dziecka.

Ofiarami przemocy są osoby dorosłe, najczęściej kobiety (9), ale również mężczyźni-(4), natomiast sprawcami przemocy byli w większości mężczyźni (12) oraz kobiety (2), w większości przypadków sprawcami były osoby będące pod wpływem alkoholu. Osoby, które są uzależnione – sprawcy sytuacji konfliktowych oraz osoby współuzależnione - członkowie rodzin są kierowane przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grupy roboczej na spotkania(rozmowy) z terapeutą w Punkcie Konsultacyjnym w Kijach jednak bardzo często pomimo deklaracji nie zgłaszają się na w/w spotkania.

Przemoc dotyczy osób dorosłych, sporadycznie świadkami sytuacji konfliktowych są dzieci. Do Sądu Rodzinnego w Pińczowie, Wydział Rodzinny i Nieletnich został wysłany 1wniosek – informacja o sytuacji konfliktowej z zagrożeniem przemocy domowej i podjęcie działań opiekuńczych wobec rodziny, gdyż świadkiem w/w sytuacji było małoletnie dziecko.

W 2021 roku procedurą Niebieska Karta jest objętych 18 rodzin w tym:

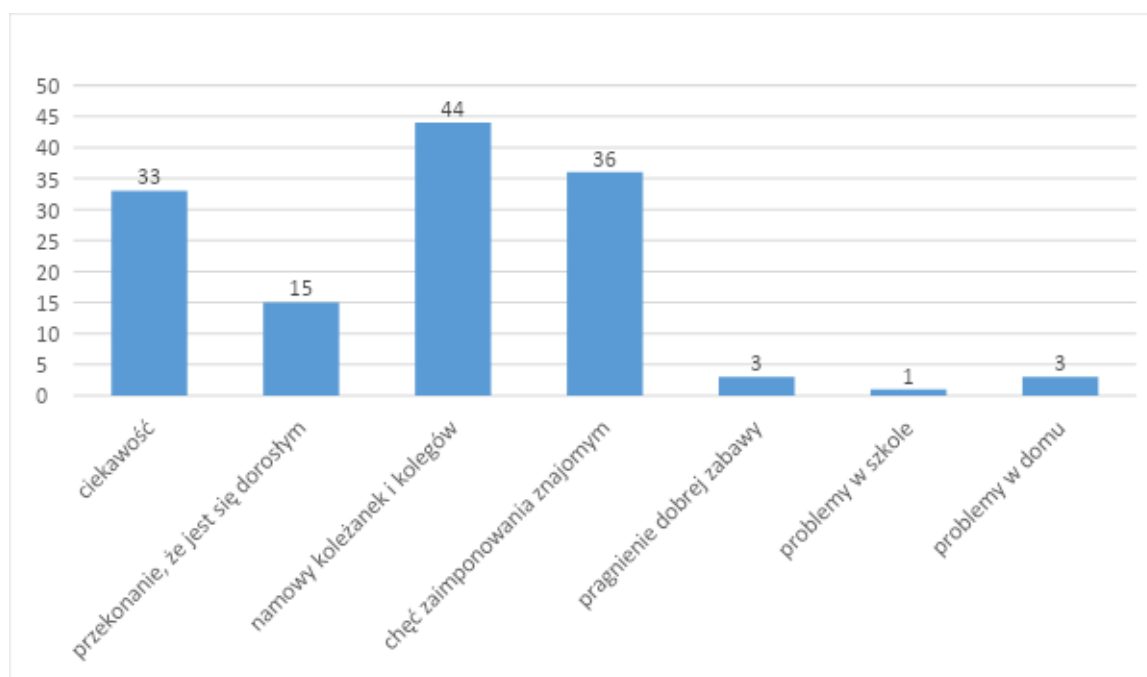
- w 14 rodzinach procedurę Niebieska Karta wszczęto w 2021 roku,
- w 8 rodzinach procedurę Niebieska Karta zakończono w 2021 roku.

Na dzień 30.11.2021 roku pomocą finansową GOPS w Kijach zostało objętych 146 rodzin, tj.349 osób w tych rodzinach, w tym 3 rodziny (13 osób w rodzinach), w których w 2021 roku zostały założone NK (dane pozyskane z GOPS w Kijach). Uzupełnieniem

danych uzyskanych w badaniach są dane jakościowe, które są wynikiem rozmów i zgłaszanych problemów przez: nauczycieli, pedagogów i dyrektorów szkół, członków GKRPA.

3. Wybrane informacje z raportu obrazującego wyniki diagnozy zagrożeń lokalnych przeprowadzonych wśród uczniów Gminy Kije.

Przyczyny spożywania alkoholu przez młodzież

Wykres. *Opinia rodziców na temat przyczyn sięgania przez młodzież po alkohol po raz pierwszy.*

W grudniu 2019 przeprowadzono badanie – diagnozę zagrożeń lokalnych wśród uczniów Gminy Kije. Nadesłany w styczniu 2020 roku raport obrazuje wyniki diagnozy zagrożeń lokalnych, posłużył on do opracowania celów oraz konkretnych działań Programu na rok 2022.

W odniesieniu do spożywania alkoholu najbardziej niepokojące wnioski z ankiet rodziców i nauczycieli, to przede wszystkim odpowiedzi na pytanie o przyczyny sięgania przez młodych ludzi po alkohol. Zdecydowanie i jednomyślnie rodzice i nauczyciele (a także sami uczniowie) przyznają, że najczęściej do sięgnięcia po alkohol dochodzi pod namową koleżanek i kolegów oraz po to, by komuś zaimponować, zwykle rówieśnikom. Dorośli oceniają również, że młodzi ludzie rozpoczynają swoje eksperymenty z alkoholem zdecydowanie poniżej osiemnastego roku życia.

Niepokojące jest również to, że zdaniem dorosłych respondentów młodzi ludzie zazwyczaj pijąc, upijają się. Wskazuje to na przeświadczenie dorosłych o braku kontroli nad spożywaniem alkoholu przez nieletnich. Co ciekawe, z opinii rodziców wynika, że oni sami nie mają pomysłów jak właściwie

reagować na to, że ich dziecko się upije. Uważają, że najczęstszym sposobem reagowania rodziców w takiej sytuacji jest albo ostra rozmowa wychowawcza, albo awantura.

Rodzice, nauczyciele oraz uczniowie są jednomyślni jeśli chodzi o okoliczności w jakich dochodzi do spożywania alkoholu przez nieletnich: są to głównie imprezy i dyskoteki. Czasami zdarza się, że piją również w plenerze po zajęciach. Szkoła i dom rodzinny nie są miejscami, w których, zdaniem badanych, nieletni spożywają alkohol.

W opinii badanych najczęstszym rodzajem stosowanej względem dzieci przemocy jest przemoc psychiczna, następnie zaniedbanie, a dopiero później przemoc fizyczna.

Uczniowie zgodnie przyznają, że w przypadku doświadczania przemocy lub gdyby mieli problem np. z piciem alkoholu to przede wszystkim zgłosiliby się o pomoc do rodziców, rodziny. Drugim ważnym członem świadczącym pomoc w takich sytuacjach jest właśnie szkoła (najczęściej wskazywano osobę wychowawcy, rzadko pedagoga).

Samopoczucie uczniów jest oceniane przez rodziców, nauczycieli oraz samych uczniów jako dobre. Niepokojące jest to, że nieliczny procent badanych ma za sobą epizody samookaleczenia się bądź, jeśli nie robiła sobie tego, to myślała o tym.

Propozycje działań profilaktycznych przeciwdziałających pojawiającym się w gminie problemom społecznym:

- Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych na terenie szkoły, obejmujących aktywność własną uczniów oraz wykorzystując ogólnopolskie programy profilaktyczne i akcje społeczne.
- Podejmowanie działań informacyjnych i edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli, szczególnie w temacie używania przez uczniów substancji psychoaktywnych oraz wczesnej interwencji w przypadku zaburzeń nastroju.
- Opracowanie działań mających na celu zwiększenie poczucia własnej wartości wśród uczniów, by nie działali pod wpływem motywacji zewnętrznej, jaką jest chęć imponowania innym poprzez wchodzenie w zachowania ryzykowne np. spożywanie alkoholu.
- Treningi asertywności dla uczniów w celu nauki odmawiania i stawiania granic.
- Realizowanie działań skierowanych do sprzedawców: uświadamianie konsekwencji sprzedaży alkoholu nieletnim, konieczności kontroli wieku oraz trzeźwości.
- Tworzenie współpracujących ze sobą środowisk: rodzinnego i szkolnego w celu niesienia pomocy w przypadku zgłaszanych przez młodzież problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi czy przemocą w szkole.

- Tworzenie atmosfery współpracy i integracji w szkołach oraz kontrola miejsc w szkole i poza nią, gdzie dochodzi do aktów agresji wśród uczniów.
- Warsztaty wychowawcze dla rodziców, dotyczące takich tematów jak metody wychowawcze, wczesne symptomy zaburzeń nastroju, sposoby reagowania w sytuacjach trudnych takich jak np. upicie się dziecka.
- Stworzenie dostępu do specjalistów dla wszystkich mieszkańców gminy, tak by w bezpiecznych warunkach mogli konsultować pojawiające się w ich otoczeniu problemy.
- Warsztaty dla rodziców pokazujące, jak ważne jest spędzanie czasu z dziećmi, wspólna zabawa oraz tworzenie dobrej atmosfery rodzinnej; stanowi to czynnik chroniący względem wchodzenia przez młodych ludzi w zachowania ryzykowne oraz czynnik zwiększający prawdopodobieństwo proszenia o pomoc rodziców w przypadku zagrożenia.

Badania przeprowadzono także w 5 punktach sprzedaży alkoholu, które wykazały bardzo dobre przygotowanie sprzedawców a przedsiębiorcy wykazali się dużym zaangażowaniem i troską o kupujących . Nie stwierdzono żadnych wyników odbiegających od normy.

4. Stan zasobów w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w Gminie Kije.

1) Placówki i instytucje zajmujące się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny,
- Placówki oświatowe i pedagodzy szkolni,
- Komenda Powiatowa Policji w Pińczowie.

Wszystkie placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Kije realizują obligatoryjnie zadania prewencyjne dotyczące zapobieganiu problemów społecznym w oparciu o tzw. Szkolne programy profilaktyki.

2) Placówki leczenia odwykowego

Na terenie gminy Kije nie działa żadna specjalistyczna placówka leczenia odwykowego. Osoby podejmujące leczenie korzystają ze świadczeń Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy. Ośrodek oferuje profesjonalną terapię uzależnienia i współuzależnienia. W jego skład wchodzi:

- Dwa całodobowe Oddziały Terapii Uzależnienia od Alkoholu, w których prowadzony jest intensywny program terapii dla osób uzależnionych od alkoholu oraz Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych – Detoksykacyjny.
- Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, prowadząca terapię ambulatoryjną dla pacjentów, którzy nie wymagają hospitalizacji. Przychodnia realizuje programy terapeutyczne, rehabilitacyjne jako kontynuację leczenia poszpitalnego oraz umożliwia korzystanie z terapii rodzinom uzależnionych.

Pacjenci skierowani na leczenie ambulatoryjne mogą korzystać z Poradni Zdrowia Psychicznego PROMEDIC Centrum Psychoterapii w Pińczowie.

Samorząd Gminy Kije w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych finansuje umowę zlecenie terapeuty prowadzącego terapię uzależnień, który udziela fachowej pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w Punkcie Konsultacyjnym ds. uzależnień i przemocy w rodzinie w Kijach. Forma ta pozwala aktywnie uczestniczyć w organizacji warunków wsparcia dla osób dotkniętych problemem alkoholowym i ich rodzin oraz doradztwa w zakresie przemocy rodzinnej.

3) Profilaktyka

GKRPA wspiera realizację programów dla dzieci i młodzieży poprzez:

- Dofinansowanie programów dotyczące profilaktyki alkoholowej i narkotykowej dzieci i młodzieży,
- Zakup materiałów edukacyjnych dla nauczycieli, pedagogów, dzieci i młodzieży;
- Realizację pozalekcyjnych, świetlicowych, zajęć sportowych stanowiących element oddziaływań profilaktycznych, asertywności, uczenia się rozwiązywania trudności, komunikacji itp.

Na poziomie całej gminy Kije realizowane są autorskie programy opracowane i wdrażane przez nauczycieli, pedagogów, pracowników instytucji kultury. Osoby, instytucje działają w środowisku lokalnym organizując różnorodne formy pracy prewencyjnej z dziećmi i młodzieżą.

I.CELE PROGRAMU

Cele główne Programu

Celem głównym Programu jest ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, narkomanii i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Kijów oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych.

Cele szczegółowe

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie,
2. Wspieranie działań promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez rodziny, dzieci i młodzież. Wzmacnianie czynników chroniących i motywujących do większej aktywności w życiu społecznym,
3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącą rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. Współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień,
4. Udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną,
5. Zapewnianie działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kijach,
6. Ograniczanie dostępu do alkoholu.

